

Служба „Преса и
информация“

Съд на Европейския съюз
ПРЕССЪОБЩЕНИЕ № 77/12
Люксембург, 14 юни 2012 г.

Решение по дело C-618/10
Banco Español de Crédito SA/Joaquín Calderón Camino

Националният съд не може да изменя съдържанието на неравноправните клаузи в потребителски договори

Когато констатира наличието на такава клауза, съдът трябва само да не я прилага

В Испания пред съдилищата може да се подават молби за издаване на заповед за изпълнение на дължими и изискуеми вземания за парични суми до 30 000 евро, при условие че е установен размерът на задължението. Когато кредиторът подаде молба по този ред, длъжникът трябва да плати задължението си, но има право и да възрази срещу това в двадесетдневен срок и тогава спорът се разглежда по общия ред. Испанското законодателство обаче не овластява съдилищата в тези заповедни производства да обявяват служебно нищожността на неравноправните клаузи в договори между продавач или доставчик и потребител. В резултат въпросът за евентуалния неравноправен характер на клаузите на такъв договор може да се разгледа едва ако потребителят възрази срещу изпълнението.

Освен това, когато все пак има правомощието да установи нищожността на неравноправна клауза в потребителски договор, съгласно националното право испанският съд може да допълни договора, като измени съдържанието на тази клауза, за да отстрани неравноправието.

През май 2007 г. г-н Calderón Camino сключва договор за заем с испанската банка Banesto за сумата от 30 000 евро, предназначена за закупуването на автомобил. Лихвата по заема е определена на 7,950 %, ГПР (годишният процент на разходите) — на 8,890 %, а лихвата за забава — на 29 %.

Независимо че падежът на заема е 5 юни 2014 г., Banesto приема, че той е настъпил преди тази дата, тъй като към септември 2008 г. все още не са били платени седем месечни погасителни вноски. Затова на 8 януари 2009 г. банката подава в Juzgado de Primera Instancia nº 2 de Sabadell (Първоинстанционен съд № 2, Сабадел, Испания) молба за издаване на заповед за изпълнение за сумата от 29 381,95 EUR, която включва неплатените вноски заедно с договорените между страните лихви и разноските.

Този съд постановява определение, с което служебно обявява клаузата за мораторни лихви за нищожна, по съображение че е неравноправна. Освен това той намалява мораторната лихва от 29 % на 19 % и задължава Banesto да преизчисли сумата на лихвите.

Audiencia Provincial de Barcelona (Барселонски областен съд, Испания), пред който това определение е обжалвано, пита Съда, от една страна, дали Директивата за неравноправните клаузи¹ допуска правна уредба на държава членка като разглежданата в главното производство, която не дава възможност на съда в заповедното производство да преценява служебно неравноправния характер на клаузите в потребителски договори. От друга страна, испанският съд иска да се установи дали е съвместима с тази директива

¹ Директива 93/13/ЕИО на Съвета от 5 април 1993 година относно неравноправните клаузи в потребителските договори (ОВ L 95, стр. 29; Специално издание на български език, 2007 г., глава 15, том 2, стр. 273).

испанската правна уредба, която дава възможност на съдилищата не само да не прилагат неравноправните клаузи, но и да изменят съдържанието им.

В днешното си решение Съдът на първо място констатира, че националният съд е длъжен служебно да преценява неравноправния характер на клаузите в потребителски договори, когато е установил необходимите за това правни и фактически обстоятелства. Съдът обаче отбелязва, че испанската правна уредба не дава възможност на съда в заповедното производство, макар да е установил наличието на всички необходими за това правни и фактически обстоятелства, да преценява служебно неравноправния характер на клаузите в договор между продавач или доставчик и потребител. Затова Съдът намира, че такава процесуална уредба може да накърни ефективността на защитата, която Директивата за неравноправните клаузи цели да осигури на потребителите.

В действителност предвид цялата система, развитието и особеностите на заповедното производство, има немалък риск съответните потребители да не подадат възражението, необходимо, за да може да се обяви нищожността на неравноправната клауза. Всъщност поради редица фактори потребителите биха могли да се откажат да подадат възражение (например поради твърде краткия срок, предвиден за тази цел, поради разходите по исковото производство и съотношението им към размера на оспорваното задължение, поради непознаване на правата си или пък поради непълнотата на информацията, с която разполагат предвид ограниченото съдържание на подадената от продавача или доставчика молба за издаване на заповед за изпълнение). В този смисъл за продавача или доставчика би било достатъчно да подаде молба за издаване на заповед за изпълнение вместо иск по общия граждански ред, за да лиши потребителя от предимствата на защитата, която Директивата цели да установи.

При тези условия Съдът приема, че испанската процесуална уредба не е съобразена с Директивата, доколкото в производствата, образувани срещу потребители по искания на продавачи или доставчици, прави невъзможно или прекомерно трудно прилагането на защитата, която Директивата е предназначена да осигури на потребителите.

След този извод Съдът на второ място напомня, че съгласно Директивата неравноправните клаузи в договори между продавачи или доставчици и потребители не са обвързващи за потребителя и че договорът, който съдържа такава клауза, продължава да действа за страните по останалите условия, ако може да се изпълнява и без неравноправната клауза. Затова Съдът установява, че Директивата не допуска испанската правна уредба, доколкото тя дава възможност на националният съд, когато констатира нищожността на неравноправна клауза, да измени съдържанието ѝ.

Съдът намира, че ако бъде признато на националният съд, подобно правомощие би могло да премахне възпиращия ефект, който се упражнява върху продавачите и доставчиците чрез самото неприлагане на неравноправните клаузи спрямо потребителя. Ето защо това правомощие би довело до по-неефикасна защита на потребителите в сравнение със защитата при неприлагане на неравноправните клаузи. Всъщност, ако на националният съд бъде позволено да изменя съдържанието на неравноправните клаузи, продавачите и доставчиците биха останали изкушени да използват такива клаузи, след като знаят, че дори и въпросните клаузи да бъдат обявени за нищожни, договорът ще може да бъде допълнен от съда, така че да се съхранят интересите им.

Затова, когато констатират наличието на неравноправна клауза, националните съдилища са длъжни само да не я прилагат, така че тя да няма задължителна сила за потребителя, но не са овластени да изменят съдържанието ѝ. Всъщност договорът, в който е включена клаузата, трябва по принцип да продължи да действа без друго изменение освен произтичащото от премахването на неравноправните клаузи, доколкото съгласно нормите на вътрешното право съществува правна възможност така да се запази договорът.

ЗАБЕЛЕЖКА: Преюдициалното запитване позволява на юрисдикциите на държавите членки, в рамките на спор, с който са сезирани, да се обърнат към Съда с въпрос относно тълкуването на

правото на Съюза или валидността на акт на Съюза. Съдът не решава националния спор. Националната юрисдикция трябва да се произнесе по делото в съответствие с решението на Съда. Това решение обвързва по същия начин останалите национални юрисдикции, когато са сезирани с подобен въпрос.

Неофициален документ, предназначен за медиите, който не обвързва Съда.

[Пълният текст](#) на съдебното решение е публикуван на уебсайта CURIA в деня на обявяването.

За допълнителна информация се свържете с Илияна Палъова ☎ (+352) 4303 3708

Кадри от обявяването на решението са достъпни на „[Europe by Satellite](#)“ ☎ (+32) 2 2964106